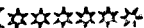

Nro. 48.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből Kedden December 15-dik napján 1812-dik
esztendőben.

BCU Cluj / Central University Library Cluj
B é t s.

Mi dítsekedhetünk azzal, hogy e' hónap' 6-dikától fogva olyan jó tartós telünk van, hogy a' duna' ágán sok hajók oda fagyván, darabonként, deszkánként vagdalják és hurtzolják - ki a' partra. Tsak havat kívánnának többet a' szántóvetők: de már ez is meglehetősen hullani kezdett.

Újságunk a' Frantzia nagy ármádától majd semmi nints: beszélnek eleget, de e' mind bizotalanság lévén, ezekkel, bizonyos igazságoknak olvasásában gyönyörködő Olvasóinknak nem szolgálhatunk.

Még Nov. 22-dikén e'képpen írtak volt *Wilnából*: — „A' Császár Nov. 14-dikén indult *Smoleksből*, és *Orska* felé vette útját;

a' Vice-Király *Witewpsk* felé ment-el a' 4-dik ármádával.

Ugyantsak a' *Wilnai* tudósítások szerént, melyek a' Berlini újságlevelekben kijöttek, a' Frantzia fő hadi szállás Nov. 27-dikén a' *Bereczyna* mellett *Borisow* városától nem messze *Studzemkában* volt, és a' Fr. ármáda haladék nélkül téli szállásokra fog menni. A' Császár felől, a' ki leg jobb egészségben volt, úgy ítéltek *Wilnában*, hogy néhány napok alatt oda fogna érkezni.

Spanyol Ország.

A' Spanyol fegyveres seregek organizátziójáról igen ritkán találunk valami nyomos előadást a' közönséges levelekben. Abból, a' mit egyszer másszor említenek felöllök, úgy látszik, hogy az ő reguláris seregeik bizonyos számú nagy ármádákra vannak felosztatva, melyek külömb külömb tartományokban tanyáztván, különös fő vezérek alatt csak magokban dolgoztak eddig. Így dolgozott eddig egy insurgents ármáda a' *Castannos* vezérlése alatt Gallitziában; egy más ármáda a' *Lacy* vezérlése alatt Kataloniában; egy harmadik ármáda az *Odonel* vezérlése alatt Murciában, egy negyedik ármáda, melly éppen 4-diknek is neveztetett, a' *Ballasteros* vezérlése alatt Andaluziában. Minden környülállások azt mutatják, hogy az Ánglusok nem voltak megelégedve az insurgentseknek ezen organizátziójával, és ez okozta, hogy a' *Cortesek* végezetre az Ánglus fő vezért *Wellington* a' Spanyol ármádáknak is Generálissimussokká nevezték, reménlvén, hogy ennekutánna

egy fő alatt nagyobb egyességgel és hathatósággal fognának dolgozni. —

Hogy azonközben ezen iutézetnek leg alább még eddig nera lett az a' következése, melyet a' *Cortések* reménlettek, nyilvánságosan kitétzik azon levélből, melyet ezen dologra nézve *Ballasteros* a' Spanyol Hadiministerhez írt, mellynek ennyiben áll a' foglalatja: —,

„Excellentziás Úr! Azólta, hogy én *Madridből* eljöttem, azólta hogy *Barcellona, Figueras, Pampelona, és St. Sebastian* váraik *Frantzia* kézre jntottak, mindent elkövettem, a' mit alkalmatosnak lenni tartottam a' revelutziónak lábra állíttatására nézve; Spanyol Országának külömbkülömb tartományaival levelezést folytattam; olyan bátorsággal tettem lépéseimet, a' melyet még eddig senki fellyül nem haladott; 's hízelkedek is magamnak azzal, hogy eddig való nyereségeinkre senki közöttünk nálamnál hasznosabb eszköz nem volt. —

„A' revolutziónak kezdetétől fogva le nem tettem fegyvereimet, 's házám ditsósségére az ellenség' minden az ellen intéztetett próbatételeinek ellentállottam. Mindenkor álhatatosnak, mindenkor Spanyolnak, 's arra mindenkor késznek talált engem' a' haza, hogy őtet védelmezem, a' nélkül, hogy, mint *Exc.ád* maga is jól tudja, tulajdon magam' vagyonjaival is gondoltam volna. —

„Bámúlással esett értésemre, hogy *Ánglus Generális Marquis Wellington* a' *Cortések'* határozása által Spanyol országi *Generalissimussá* neveztetett légyen!

„Azok, a' kik a' mi Országunk' ditsósségé-

nek védelmeztetése végett millió fegyveres társainkat sírba fektették, nézik, hogy mit csinálunk; és én nem tartanám *Arragoniai* születésnek magamat, ha nyilvánossággal tudtára nem adnám Exc.ádnak azt, hogy jelentsem meg nevemben Országioszékünknek, hogy én telyességgel helybe nem hagyhatok egy olyan végzést, melly által a' Spanyol névnek betsülete gyalázattal megbélyegeztetik, 's ennek katonái az Anglus elsőségek megeamerése által megalatsorvítatnak, a' melly elsőséget mi ezen tselekedetünk által annak a' nemzetnek engedünk, mellynek barátságát mi örökké megérdemelni iparkodtunk, 's a' mellynek tsalárd ígéreteit jobban senki nem esmeri, mint Országioszékünk' Elölülője Hertzeg *Infantado*. —

„Én ezen történet' hírét, 's azután azt a' parantsolatot is vettem, hogy a' vezérlésen alatt lévő ármádával induljak meg, a' melly parantsolat által mind azoknak az embereknek, katonáknak és polgároknak, a' kikből ezen ármáda áll, betsületek játékra tétetik - ki. Én a' magam gondolatait a' *Wellington* generalissimnsságának megesmértetése eránt titkolni nem tartom szükségesnek, 's mivelhogy ez a' tárgy országunk' közönséges boldogságára nézve a' leg fontosabbak közzé tartozik: erre nézve Exc.ádtól várom annak meghatározását, hogy továbbá mi tévő legyek. —

„Az Exc.ád írásából látom, hogy Lord *Wellington* köszönetét intézte légyen a' Spanyol Generálisokhoz azon iparkodásaikért, mellyeknek a' szövet éges ármádákra nézve leg szerentsebb reszultatumaik lettek. Kinek hatalma alá

bízzattatik e'szerént a' Spanyol nemzet' fegyveres ereje? Úgy kell-é a' Spanyol Országoknak tartatni, mint a' Portugalliai Kétsi Királyságnak? A' mi revoluzionoknak eredete nem egészen kü. lömbözik-é a' Portugalliai revoluzióból? Nem hangoztatják-é a' világnak minden részei vissza, elientállásunkat? Egy idegenre bizhajuk-é a' mi egész fegyveres erőnek vezérletét? Spanyol országoknak vannak meg a' jelenlévő környülállások között is segedetem kútfjei; 's a' mi Generálisaink, tisztjeink, és katonáink meggyőzhetik az Anglusokat sőt a' Frantziákat is a' felől, hogy ők a' tsarázó napokon éppen annyi vitézséget és fanyítéktartást tudnak mutatni, mint mind ezek a' két nemzetek, és hogy az ő vezérjeik elég alkalmasok arra, hogy őket győzedelemre vezereijék. —

„A' vezérlésem alatt lévő 4-dik ármáda elé állhat, és megmondhatja a' nemzetnek, hogy ő katonai tekintetben senkinél nem alább való, és hogy ő, a' nélkül, hogy magát megalatsonyítsa, meg nem szevedheti azt, hogy az a' dicsőség, mellyet magának szerzett, 's azok a' szolgálatok, mellyeket tett, meghomályosításának, azért, hogy Lord Wellingtonnak hízelkedjék, noha egyébaránt mindenkor kész leszen a' hadi munkát véle egyetereve folytatni. —

„Végezetre arra kérem Exc.ádat, hogy nemzeti seregeinket és hazafi polgárainkat ezen dolog eránt kerdezze-meg, és ha ők ezen dologban (a' Lord Wellington generalissimussá lett neveztetésében) megégyeznek, ekkór én, hazámba visszatérek azért, hogy ily módon az egész világ előtt megmutassam, hogy éngemet erre a'

nyilatkoztatásra csak a' betsület és hazám' boldogsága indítottak, nem pedig azok a' dicsősségre és gazdagságra vágyódó szélzások, mellyeket a' rossz indulat különben, az én esmértes és álhatalos szolgálataim által enyire megfundáltott hazafiúi indulatomat nem tekintvén, nékem tulajdoníthatna. —,

„*Ballasteros.*”

Az Anglus újságlevelek, a' magok természetek szerint, ki egy ki más módon nyilatkoztatják vélekedéseiket ezen dolog eránt. A' Ministerekkel ellenkező írók azt mondják, hogy ők előre megjövendölték, hogy ilyen következése leszen a' Lord Wellington Generalissimussá való neveztetésének. A' Ministeri részen lévők pedig más tekintetből írlának az egész dolog felől: —

„Úgy látszik (így szól a' *Statesmann*) hogy Generális *Ballasteros* elvesztette a' Hadi Ministerhez írott levele miatt a' vezérséget. A' Spanyol Országlószék, a' melly Lord Wellingtont már Generalissimássá nevezte vala, nem vehette vissza a' szevát; maga magának nem mondhatott ellene. Ezek az előre ellátott következtetései egy ilyen, magában talám hasznos, de azon nemzet' characterével, mellynek az ő oltalmazó hadi munkáiban álló kormányozását magunkra vettük, meg nem egyező határozásnak. —

„Generális *Ballasteros*nak a' Hadi Ministerhez írott levelében (így szól a' Kurir), mi olyan kifejezéseket találunk, mellyek a' mi ezen Generális eránt való eleinteni jó vélekedésünket egészen semmivé teszik. Miért indítja őtet

bámúlásra az, hogy Lord Wellington Generalissimussá neveztetett? Mitsoda Spanyol Generálist nevezhetjük, a' ki Wellingtonnal össze hasonlítani méltó volna? Mi örömebb látjuk, ha a' *Cortesek* az üres szemrehányások és veszekedések helyett által látják azt a' nagy igazságot, hogy az ő első kötelességek, az ő egyetlen szükséges lépések a' legyen, hogy olyan állapotba helyheztessek magokat, hogy a' Frantziáknak ellenek állhassanak. Eljött az ideje, hogy az iparkodást, égyetértést, és a' bátorságot közzé kell tenni. Két esztendeje, hogy a' *Cortesek* összehívattattak; sokat, vagy talám igen sokat is vártunk ezen gyűléstől. Ha olyan virtusok találtattak Spanyol Országban, mellyek Európának egyéb részeiben esmeretlenek voltak; találtattak benne oly fogyatkozások is, mellyek nem gyanítottak, 's gyakran olly akadályokra találtak a' leg díszetesebb iparkodások, a' milyeneket ott feltenni sem lehetett volna. A' *Cortesek* hibái azonközben tsakugyan nem gyökeresek, és mi olyan ítéletben vagyunk, hogy ez a' társaság jót akar, és az ő printzipiumai tiszták: de kórmányoztatásra van szüksége, 's a' benne lévő erőnek egy hangra kell igazíttatni. Minthogy Generális *Ballasterosnak*, mint lászik a' volt a' célzása, hogy a' maga hazája fijaiban kedvetlenséget gerjeszsen-fel az Anglusok ellen, tehát igen jónak lehet tartani, hogy egy ilyen gondolkodású embertől a' vezérség elvételét."

A' *Kadixi* leg újabb újság levelek szerint (így szólnak a' Frantzia tudósítások) megvalóságosulának az Anglus és Spanyol vezérek kö-

zött támadott egyenellenkedést vagy meghasonlást illető hírek. *Ballasterostól* nem csak hogy a' vezérség elvétetett, hanem maga is elfogattatván, Afrikába *Ceuta* várába küldetett számki-vetésbe. De nem csak *Ballasteros* protestált a' Spanyol Generálisok között a' Lord *Wellington* Generalissimussága ellen: Generális *Martino* és mások is kinyilatkoztatták, hogy nem szolgálnak alatta.

A' Párisi *Journal de l' Empire* szerint ezek voltak a' Spanyol Országi leg újabb tudósítá-sok: —,

„*Vittoria*, Nov. 6-dikán és 8-dikán. Ge-nerális *Caffarelli* a' Fr. északi ármáda vezé-re, minekutánna az úgy revezett Portugalliai Fr. ármádát, a' melly most Generális *Souham* által vezéreltetik, az Ánglusok ellen *Burgosnál* és azután is egy darabig hathatóssan segítette volna, azt már most elhagyta a' *Duero* vize partján; a' honnét az, ha *Jósef* Király Madrid-ból arra felé fog közelíteni, az Ánglusok ellen előre nyomulhat. —

„Generális *Caffarelli* azután ismét vissza utazott *Burgoson* által azon tonyákba, a' hol annakelőtte feküdt az ármáda, 1300 Ánglus és Portugallus hadi foglyokat hozván vissza magával, a' kik között 26 tisztek vannak. Ugyan ezen hadi foglyok közzül 200-zat *Burgosban* hagyott hátra Gen. *Caffarelli* azért, hogy ott a' 35 napokig tartott ostrom által özsze rontatott erősségen dolgozzanak.

A' *Vittoriai* tudósítások egyenlően erős-sítik, hogy *Jósef* Király Nov. 2-dikán vissza érkezett *Madridba*, a' hol nagy hajlandóság-

nak kimutatásával fogadtatott a' néptől, 's a' honnét ugyan ezen Vittoriai tudósítások szerint Nov. 4-dikén ismét útnak indúlt ő Felsége Waladolid felé.

A' Ministerekkel ellenkező részen lévő Londoni igen heves újság a' *Times* e'képpen fejezi - ki magát a' fennforgó környülállásokra nézve a' maga Nov. 22-dikén költ levelében: — „

„Minden postahajóinkon, mellyek Lisbonából érkeznek, vigasztaló tudósításokat várunk: de semmi e'félét nem találunk. A' Frantziákat *Madridba* vissza menni szemléljük, a' nélkül, hogy a' Kadikszai Országlószék valamely hathatós lépést tenne az ő megakadályoztatásokra, az ő szárnyaikon vagy hátok megett való megtámadtatásokra, 's nyughataitankodtatásokra. Mi bémúlunk, midőn azt haljuk, hogy *Jóseft* csupán tsak 10 ezer emberekkel Valenciázból Cuencán által *Madridba* utazott, 's a' Spanyolok még is ott, a' hol utazott által, fegyvert nem fogtak, hogy őtet tartóztassák. Mi módon lehet megmagyaráznunk ezt a' lágymelegséget? Mesterséges ravaszság - é ez, vagy pedig erőtelenség? Mi történik magának az Országlószéknek közepette? Mi attól kezdünk félni, hogy a' Spanyol nemzetnek minden iparkodását, minden hazafúságát valamely titkos ok gátolja. Minden az eránt való reménységünk mellett, hogy talám ezen gyanakodásainknak nintsen fundamentumjok, el nem múlathatjuk, hogy egy Státusunk' nagy emberének szavaira ne emlékeztessük Olvasóinkat, a' ki 1809-ben a' Spanyol Országlószékről beszélvén, e'képpen szóllott: — „Ha a' Spanyol *Junta* azon egy eszköz helyett, melly tsak egyedül mentheti meg az Országot, a' helyett t. i. hogy a' maga szövetségének (Ángliának) álhatalos hűségéhez folyamodják, a' maga előre való vígyázásbéli eszkö-

zeit a' Monárchianak java és a' népnek kívánsíga ellen, a' maga hatalmának fenntartása végett szünetlenül szaporítani meg nem szűnik, minden szerentsétlenségei terhesebbekké, 's az ellenség' állapotja szerentséssebbé leszen."

„Mi nem vádoljuk a' Spanyol országlószéket: de tsakugyan még is kell néki valamely Agenseinek lenni, a' kik nem teszik tartozó kötelességeiket; akadályoztatja valami a' machinát, a' mi miatt nem mozoghat illeendően. Nem volt a' Spanyol Generálisok között egy is olyan munkás, mint *Ballasteros*, még is ez veszté-el hivatalát. A' Spanyol Országlószék új, ennek vezetés kívántatik. Az Anglus nép Spanyol Országért ontotta - ki a' vérit 's patsékolta - el a' kinsit: köteles tehát az Angliai Ministérium arra, hogy a' maga bétátása és befolyása által kormányozza a' Spanyol Országlószéket. Hibáznak Ministereink, ha a' magok befolyásokat ezen Ország' belső Systemájának megjobbítására nem fordítják. Mi azt hánytuk eddig *Ministereinknek szemekre*, hogy miért nem küldöttek több fegyveres népet Spanyol Országba; most ellebeu azért érdemlenek szemrehányást, hogy miért nem állítottak eddig erősebb és jobb készületű Spanyol seregeket az ellenség eleibe. Valameddig Anglia ezt véghez nem viheti, mind addig maga viseli czél és haszon nélkül a' hadakozás' terhit. Győzedelmeskedni a' Generális' munkája: a' győzedelmet a' lehetőségig használni, 's azt tselekedni, hogy a' győzelem többeket vonjon maga után, a' Minister dolga. A' mi Generálisunk megtette kötelességét, de keserves dolog, hogy hazájára semmi haszon nem következik munkájából. Keservesen eshetik néki az, hogy nem a' helynek, nem az időnek akadályai, hanem Ministereinknek hibái által kényszerítetik arra, hogy a' helyett, hogy az ellenséget kergethetné, maga kényszerítetik magát vissza vonni. Mit fognának Ministereink mondani akkor, hogy a' *Wellington* nagy lelke alkalmas volna azt tselekedni, hogy a' vezérséget letegye,

's ármádánkat magára hagyja, hogy folytassa a' mint lebet hátrálását Portugallia felé, 's a' többi.

A' *Gerillas* Generálisokról és seregeiknek számosságáról, ilyen listrom jött-ki a' közönséges levelemben: Gen. *Espoz-y-Mina*, 4000 gyalogokkal, 1000 lovasokkal — *Longa* 6000 gyalogokkal 700 lovasokkal — *Tapia* 1000 gyalogokkal — *El-Empecinado* 3400 gyal.kal 700 lov.kal — *Padella* 1000 gyal.kal 250 lov.kal — *Herreros* 800 gyal.kal 400 lov.kal — *Salazár* 1360 gyal.kal 500 lov.kal — *Campillo* 1000 gyal.kal 400 lo.kal — *Merino* 2000 gyal.kal 600 lov.kal — *Saordúl* 500 gyal.kal 300 lov.kal — *El-Pastor* 700 gyal.kal 300 lov.kal — *Zorilla* 120 lovasokkal — *Barben* 300 lovasokkal — *Pintó* 1000 gyal.kal 250 lov.kal — *Duran, Amor, és Taguenza* együtt 3000 gyal.kal, 400 lov.kal — *Porlier* 400 gyal.kal, 400 lov.kal — *Temp-rano* 200 lov.kal — *Ortega* 300 lov.kal. —

E' szerint áll ez az egész Országban elszéledve lévő szabad akarató ármáda 26,160 gyalog és 7220 lovas katonákból, 's vezéreltetik 20 Generálisok által, ha tsakugyan 300 emberekből álló seregnek vezérét is Generálisnak nevezhetjük.

Nagy Britannia.

Az Orosz hadi hajós sereget *Cronstadt-ból* minden órán várták a' *Portsmouthi* kikötőhelybe. Már elevezett volt a' Dániai partok mellett. Két osztályokban evez, mellyek közzül egyiket *Crescy*, a' másikat *Hamadryad* nevű Anglus Fregátok vezetik.

Orosz Tudósítások.

A' Gen. *Tschitschagoff* fő hadi szállásán egy *Bulletint* hirdettek - ki Nov. 10-dikén, melly az Orosz fő vezér H. *Kutusow* ármádájától érkezett oda, és ez a' foglalatja: — „Az Oktob. 18-dikán történt fényes győzelem után, mellyben a' Nápolyi Királytól vezéreltetett ármáda a' maga ártillériájának egy részét, egész bagázsiáját és sok embereit elvesztette, előnyomult *Moskauból Borowsk* felé, azon

úton, a' melly Kaluga felé megyen. Ez a' moz-
dulás ezen tartományt fenyegetni látszott: de
megelőzte azt H. *Kutusow* nagy sebességgel,
egész ármádájával a' nevezett úton Maloi-Jaros-
lavecch mellé menvén, a' hova Gen. *Doktoroff*
20 dikra viradó éjjel közeiltvén, a' isata reggel
5 órakor elkezdődött és 10-ig tartott. Az ellen-
ség 8 versben veretett - ki a' maga állásából, és
rendkívül iparkodott abban megmaradni, de vé-
gezetre még is kinyomták belőlle, minden vakme-
rősége mellett is, Vadászaiok, 's a' várost elfog-
lalták. Hátrálása alatt 10 ágyút és néhány ezer
embereket vesített az ellenség. Ezen megveretteté-
sének következése volt, hogy seregeink Moskaut meg-
vevtek. *Napoleon* minden oldalról nyomattatik;
az ő éhség miatt elalélt ármádája szózatlan hússal
táplálja magát. Az Orosz birodalom' fő váro-
sát elhagyni kénytelenítettvén, meghatározta,
hogy abban erőtlen mérgének nyomait hátrahagy-
ja; azt mondják, hogy ezen ősi kastélynak a'
Kremlnek felvettetését megparantsolta."

Orosz tábori Hirdetés, költ. Nov. 9-dikén.

Az ellenség a' maga hátrálását folytatván,
véghetetlen sokat vesz a' hátrálásban. A' ma-
radozókat, sebeseket, és betegeket naponként
hagyja maga után; ágyút és a' vagy süllyeszti,
lógereit és lógeri készületeit égeti. A' Wiazmai
és Dorogobuzi öszszetsapásokban 5 zászlót, 26
ágyút, és több mint 3000 embert fogtunk - el,
kik között 2 Generálisok, 3 Obersterek, és 30
egyéb tisztek találtak. Elestjei és sebesei kö-
zel 10,000 emberekre telnek. — (A' többi követ-
kezik.)

A' további tudósításokban, mellyek ugyan-
tsak az Orosz fő hadi szálláson Nov. 10-dikén
jöttek - ki, egy heves tsatáról emlékeznek, a'
melly Nov. 7-dik és 8-dik napjain a' Dorogobusk-
ból Witepsk felé menő útban a' Gen. *Platow*
lovassága és Vice-Király seregei történt, és a'
mellyben a' Vice-Király seregeinek, az Orosz
tudósítás szerint, feles számú embert és artille-
riát kellett elveszteniük.